

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU

1. Miejscowość

K I E L C E

3. Czas powstania

1884-1889 r.

2. Nazwa

BUDYNEK FABRYCZNY

w zespole zabudowań fabrycznych dawnej Fabryki Cementu Portlandzkiego „Kielce” (obecnie WSP Spółem)

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

Budynek fabryczny wraz z kominem przy ul. Mielczarskiego 93-95, widok od strony wsch. od ul. Siennej.

4. Adres

**ul. Mielczarskiego 93-95
25-726 Kielce**

dz. 220/9, obręb: 0015 Kielce

5. Przynależność administracyjna

województwo
ŚWIĘTOKRZYSKIE
powiat
KIELCE
gmina
KIELCE

6. Formy ochrony

**Stwierdzam zgodność
z oryginałem**

Kielce, dnia **30.04.2016**

GŁÓWNY SPECJALISTA
mgr Beata Kamińska

8. Historia, opis, wartości

Historia: na zachód od historycznego centrum miasta, w obszarze wsi Czarnów (włączanej do Kielc w 1930 r.), na terenie „folwarku Jabłonowskiego” w 1884 r., korzystając z lokalizacji w sąsiedztwie linii kolejowej, znany kielecki przedsiębiorca Ludwik Stumpf uruchomił w 1884 r. tzw. fabrykę TRYPOLITU. Kłopoty ze zbytem sprawiły, że już w 1886 r. zawiązano spółkę powołującą Fabrykę Cementu Portlandzkiego „Kielce”. Szybko wybudowano nowe hale, wydajną i nowoczesną kotłownię, warsztaty mechaniczne, pięć szybowe do wypału klinkieru, suszarnie, silosy i magazyny do wytwarzania produkowanych jednocześnie cegieł betonowych. Brak zysków sprawił jednak, że już 1907 r. Magistrat Miasta Kielce przystąpił do wyprzedzaży fabryki. W 1920 r. teren fabryki i zabudowania zakupione zostały przez Spółdzielnię Spożywców SPOŁEM z inicjatywy dyrektora Romualda Mielczarskiego. Obiekt składał się z kotłowni, dużego trzykondygnacyjnego budynku produkcyjnego, ogromnego jak na tamte czasy silosu na cement. Zabudowania obejmowały ponad tysiąc m² pod dachem w piętrowym budynku głównym i drewnianych halach magazynowych oraz ogrodzone place składowe na powierzchni blisko 6 ha i własną bocznicę kolejową. Do najstarszej zabudowy zespołu należą: (1) komin fabryczny, z datą „1889”, (2) budynek fabryczny mурowano-drewniany, nazywany „mydlarnią” w części drewnianej, w części żelbetowej, wybudowany w 1884 r., rozbudowany w 1889 r., oraz sąsiedni do niego budynek ustawiony wzdłuż obecnej ul. Grunwaldzkiej, niestety znacznie przebudowany.

Opis: obecnie zespół zlokalizowany w pn-zach. narożniku ul. Grunwaldzkiej i Mielczarskiego, na zach. od śródmieścia Kielc. Budynek fabryczny w centrum zespołu, założony jest na planie odwróconej litery L, składa się z prostokątnej, wydłużonej części południowej, mурowano-drewnianej, i prostopadłej do niej, zbliżonej do kwadratu części północnej, mурowano-żelbetowej. Bryła zwarta, członowana, pod wielospadowymi dachami z lukarnami w części południowej i stropodachem w części północnej. Elewacje ceglane, obecnie tynkowane, o rytmicznym układzie okien prostokątnych zamkniętych łukiem odcinkowym, obecnie częściowo zamurowanych, członowane pilastrami w wielkim porządku, gzymsami, ubogacone nadprożami i parapetami okiennymi jako detałem arch. Okna pierwotnie stalowe, szklone w mniejsze elementy wystroju.

Wartości: budynek fabryczny posiada wartości historyczne, artystyczne i naukowe wynikające z historii, dobrze zachowanej substancji budowlanej i dyspozycji architektonicznej – użyłtarnej i prostej, ale opracowanej z dbałością o estetykę, zgodnie z tendencjami przemysłowej architektury XIX w. Zespół budynku i komina stanowi ostatni relikw przemyłstowej zabudowy dawnych Kielc na zach. od linii kolejowej, w której konsekwencji się rozwinął.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania: dobry. Budynek w średnim stanie technicznym, w chwili obecnej jednak bez zagrożenia. Pod względem zabytkowym zachowany dobrze, ma czytelną pierwotną formę architektoniczną świadcząca o funkcji i czasie powstania. Budynek fabryczny wymaga remontu elewacji, w tym przywróceniu dyspozycji architektonicznej zakończonej zamurowaniem części okien, zmianą ich wielkości itp. Konieczne są nowe tynki i warstwy malarskie jednolite dla całej elewacji. Budynek użytkowany na cele magazynowe i techniczne.

Postulaty dotyczące konserwacji:

- kompleksowy remont elewacji z uwzględnieniem przywrócenia czytelności kompozycji elewacji poprzez: przywrócenie lokalizacji i wielkości historycznych otworów okiennych, ujednoczenie stolarki i – ewentualnie – zaaranżowanie blend w miejscach okien niemożliwych do przywrócenia;
- remont tynków (kolorystyka stonowana, uzgodniona z WKZ) oraz detali ceglanych, naprawa orynnowania;
- o ile to możliwe postuluje się zachowanie historycznych ciągów komunikacyjnych (klatki schodowe wraz z wyposażeniem – barierki, okładziny ceramiczne i lastrykowe), konstrukcji słupów podpierających stropy części drewnianej itp.;
- oraz:
- ustawić tablicę informacyjną określającą obiekty zabytkowe, wskazującą historię budynku, historyczną ikonografię oraz zdjęcie obecne w miejscu dostępnym i widocznym dla osób postronnych (ze względu na brak bezpośredniego dostępu do zabytku);
- prowadzić okresowe kontrole stanu zachowania;
- zachować zabytek oraz jego otoczenie w jak najlepszym stanie;
- korzystać z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;

Wszelkie prace dążące do zmiany stanu zachowania oraz wyglądu zewnętrznego budynku fabrycznego wymagają prowadzenia ich w porozumieniu z ŚWKZ w Kielcach, w tym stosownie do art. 39 ust. 3 Prawo budowlane.

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

Piotr Spurek
listopad 2024

Wierdzam zgodność
z oryginałem

10. dnia 30.11.2024

GŁÓWNY SPECJALISTA
mgr Beata Kamińska

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)

*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków